

Віталій Мокін, Олена Бурдейна, Андрій Ящолт, Костянтин Коваль (Вінниця)
КОГНІТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗВО ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ НАБОРУ
НА БАКАЛАВРАТ

Профорієнтаційна діяльність закладів вищої освіти (далі - ЗВО) – це складна система, оптимізація процесів керування в якій є важливим і одним з найскладніших завданням у сфері керування та моделювання. Зокрема, моделювання й оптимізації потребує один із найбільш актуальних аспектів цієї діяльності – залучення якомога більшої кількості найкращих абітурієнтів для отримання ступеня бакалавра за державним замовленням та за кошти фізичних/юридичних осіб, що відповідає основному напрямку діяльності ЗВО.

Для вирішення подібного типу завдань ефективним є застосування технології системного аналізу і когнітивного моделювання [1]. Саме цю технологію було використано у роботі [2] для побудови когнітивної карти-моделі профорієнтаційної діяльності ЗВО з дотриманням принципу когнітивного консонансу між спостережуваними та керованими вершинами. Створена когнітивна карта є орієнтованим зваженим графом, в якого множина вершин – це множина чинників системи двох видів (спостережуваних і керованих), а дуги – множина прямих і зворотних зв'язків між ними. Цільовою вершиною (далі – ЦВ) є вершина "Кількість студентів, набраних на навчання за держзамовленням у даний ЗВО".

Постановка задачі. Використовуючи когнітивну карту профорієнтаційної діяльності ЗВО [2], необхідно змоделювати різні сценарії розвитку подій, щоб використати отримані результати для оптимізації цільової вершини.

Було проаналізовано такі сценарії:

1. Як зміниться цільова вершина №1 "Кількість студентів, набраних на навчання за держзамовленням у даний ЗВО" у разі збільшення на 5%, 10% та 20% значень керованих вершин №7 "Рейтинг ЗВО у ТОП-200 та ін.", №8 "Інформування громадськості про діяльність ЗВО у ЗМІ", №9 "Сучасні освітньо-професійні програми", №10 "Організація підготовчих курсів та ін.", №11 "Забезпечення працевлаштування випускників"?

2. Що потрібно змінити, щоб отримати зростання на 10% у цільовій вершині "Кількість студентів, набраних на навчання за держзамовленням у даний ЗВО"?

Отримано наступні результати для цільової вершини "Кількість студентів, набраних на навчання за держзамовленням у даний ЗВО" у разі зростання вершин на 5%, 10% та 20%:

- сценарій 1: для вершини №7 ЦВ зростає на 2,256%, 4,560%, 9,314%; для вершини №8 ЦВ зростає на 1,717%, 3,462%, 7,037%; для вершини №9 ЦВ зростає на 4,806%, 9,828%, 20,559%; для вершини №10 ЦВ зростає на 2,722%, 5,514%, 11,314%; для вершини №11 ЦВ зростає на 2,834%, 5,742%, 11,793%;

- сценарій 2: зростання цільової вершини на 10% матиме місце за зростання вершин №7 на 2%, №8 на 1%, №9 на 4%, №10 на 3%, №11 на 6%.

Висновки. Проведено моделювання основних сценаріїв розвитку подій у когнітивній карті профорієнтаційної діяльності ЗВО. Дослідження показали, що у разі незначного збільшення певних керованих вершин цільова вершина "Кількість студентів, набраних на навчання за держзамовленням у даний ЗВО" зростає різними темпами, причому найбільше – при зміні "Сучасні освітньо-професійні програми". Щоб отримати її приріст на 10%, необхідним є комплексний вплив керованих чинників. Отримані результати можуть бути використані для оптимізації даного напрямку діяльності закладів вищої освіти.

Список літературних джерел

1. В. Д. Романенко, Ю. Л. Мілявський, та В. Б. Мокін, «Автоматизація управління водним балансом водогосподарської ділянки з нейтралізацією обмежених природних збурень на основі когнітивних моделей», *матеріали 19-ї МНТК САІТ 2017*, Київ, 22-25 травня 2017 р. Київ, Україна: ННК «ІПСА» НТУУ «КПІ» ім. Ігоря Сікорського, С. 111, 2017.

2. Мокін В. Б. Метод проектування когнітивної карти для оптимізації профорієнтаційної діяльності ЗВО / В. Б. Мокін, О. В. Бурдейна, К. О. Коваль, А. Р. Ящолт // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2018. – № 3. – С. 89–99.